

KÄSITYÖOPPIAINE

NYT JA TULEVAISUUDESSA

SUOMALAINEN KÄSITYÖN OPETUS ON LUOTTAMUKSEN ARVOISTA

Käsityö suomalaisen koulun oppiaineena eli kasvatuksen välineenä voisi sanoa olevan ainutlaatuista. Vaikka muualla maailmassa käsityö on oppisisältönä sidottu joko teknologia-, taide-, kotitalous- tai työkasvatukseen, on Suomessa Cygnaeuksen hengen perinne vielä säilynyt monista ulkomailta tulleista paineista huolimatta. Voidaan sanoa, että käsityön merkitys on nähty yli yhteiskunnallisen merkityksen yksilön kehittymisenä. Perusopetuksen oppiaineen nimi, käsityö, on omalla tavallaan tärkeä, sillä se vaikuttaa aineesta muodostuviin mielikuviin ja sitä kautta opetettaviin sisältöihin. Se vaikuttaa myös opettajankoulutukseen sekä käsityön tieteenaloihin ja myös suomalaiseen käsityökulttuuriin. Käsityö-nimen säilyminen oppiaineen nimenä luo turvallisen pohjan myös kansalliseen identiteettiimme kuuluvan käsityöperinteen säilymiselle. Käsityön merkitystä ja tehtävää koulun oppiaineena voidaan perustella myös sillä tietotaidolla, jonka nimenomaan käsityön tekeminen antaa ihmiselle yhteiskunnallisena vaikuttajana ja luonnonvarojen käyttäjänä sekä maapallon saastumiseen liittyvien asioiden arvioitsijana.

Lepistö, J. **SUOMALAINEN KÄSITYÖN OPETUS ON LUOTTAMUKSEN ARVOISTA** Luokanopettaja-lehti 3/2005.

ARJEN TAIDOTKO KESKIÖSSÄ?

Lukijalta: Käsityön tärkein tavoite peruskoulussa on oppilaan kätevyyskehittäminen

<https://www.ts.fi/mielipiteet/lukijoilta/4528854/Lukijalta+Kasityon+tarkein+tavoite+peruskoulussa+on+oppilaan+katevyyden+kehittaminen>

MIKÄ MUUTTUU TEKSTIILITYÖSSÄ VUODEN 2016 OPS:ISSA?

Teksti Maria Brandstaka

Opetussuunnitelmatyössä mukana ollut Helsingin normaalilyseon käsityön lehtori Minna Matinlauri näkee uuden OPSin käsityön tulevaisuuden takaajana.

– On tullut muutoksen aika, jotta käsityön opetus säilyisi myös tulevaisuudessa perusopetuksen oppiaineena. Toivon, että suomalainen käsityön opetus siirtyy uudelle aikakaudelle tämän OPSin myötä. Nyt lähdetään yhdessä toteuttamaan ja luomaan innovatiivista oppimisen ja opettamisen käsityökulttuuria.

MIKÄ MUUTTUU TEKSTIILITYÖSSÄ VUODEN 2016 OPS:ISSA?

Käsityöllinen toiminta perustuu uudessa opetussuunnitelmassa ilmaisuun, muotoiluun ja teknologiaan. Teknologian käsite laajenee. Opetusjärjestelyt muuttuvat: käsityönopetusta toteutetaan entistä enemmän ryhmätyöskentelynä, tieto- ja viestintäteknikkaa hyödyntäen sekä opintokäyntejä museoihin ja yrityksiin tehden.

MIKÄ MUUTTUU TEKSTIILITYÖSSÄ VUODEN 2016 OPS:ISSA?

– Kunta- ja koulukohtaisen OPS-työn alkaessa toivoisin, että paikallisen käsityön opetuksen suunnittelussa käsityö nähtäisiin oppiaineena, jossa toteutetaan monipuolisia, teemallisia, eheyttäviä ja toisiaan täydentäviä kokonaisuuksia. Teemalliset opetuskokonaisuudet voisivat vielä muodostaa juonellisen kokonaisuuden keskenään alakoulusta yläkouluun.

Tietyissä mielessä tuleva OPS ei tuo mitään mullistavaa: kehityskulut ovat olleet nähtävissä jo ainakin vuosikymmenen ajan, ellei pidempäänkin. Uuteen OPSiin on lopultakin saatu tuotua monet niistä ajatuksista, joita käsityönopetuksen kehittäjät ovat ajaneet jo pitkään.

OPETTAJIEN AJATUKSIA KÄSITYÖN TULEVAISUUDESTA

Facebook Käsityön OPS 2016

<https://www.facebook.com/groups/1495148380696633/permalink/2431729507038511/>

”Olen jäänyt miettimään, miten käsityö määritellään tulevaisuudessa, kuten esimerkiksi tälläkin hetkellä onko cnc-jyrsimellä tai 3d-tulostimella valmistettu tuote käsityötä. Määritelläinkö käsityö käsityövälineiden hyödyntämisen, prosessin, tuotannon määrän tai jonkun muun perusteen mukaan.”

Soile Partanen

OPETTAJIEN AJATUKSIA KÄSITYÖN TULEVAISUUDESTA

Facebook Käsiyön OPS 2019

<https://www.facebook.com/groups/1495148380696633/>

” Tarkoitus on irrottaa tekninen työn resurssi käsityöstä ja opettaa TTTtä teknisen työn sisällöin ja teknologioin.” Janne Rastas

” Meidän pitäisi saada uuteen tulevaan tuntijakoon ainakin kaksi (tai mielummin se entinen 3vvt molemmille aineille juuri aineiden luonteiden vuoksi) tuntia lisää käsityötä, jolloin mahdollistuisi min. 2vvt molemmissa aineissa. Tällöin mahdollistuisi molempien aineiden kehittäminen aineiden omista lähtökohdista uuden opsin hengessä sekä myös moman hengessä.” Riikka Raute

TASA-ARVOKESKUSTELU JATKUU

Demokraattisen tasa-arvonäkemyksen mukaisesti tulosten samankaltaisuus ja tasa-arvoisuus mahdollistuu mm. resursoinnin avulla, jolloin tasa-arvoon päästään toisistaan eriävillä tavoilla. Käsityöopetuksessa tämä voisi toteutua mm. siten, että oppilaat opiskelisivat molempia käsityönsisältöjä omina erillisinä oppiaineinaan niin, että niiden sisältöjä ja tuntiresursseja ei olisi puolitettu. Tällöin näiden aineiden eri tieteenalainpitteisten, luonnontieteisiin ja teknologiaan suuntautuvan teknisen työn ja humanismiin sekä kulttuuritutkimukseen suuntautuvan tekstiilityön, sisältöjen opettaminen tarjoaisi mahdollisuuden koulutustulosten samankaltaisuuteen. Parhaimmillaan sekä tytöt että pojat saattaisivat valita erilaajuisia ja kenties erisisältöisiä kursseja molemmista käsityönlajeista omien tavoitteidensa ja toiveidensa mukaisesti.

Toisena vaihtoehtona demokraattinen tasa-arvonäkemyks voisi merkitä käsityön opetuksen radikaalia muuttamista siten, että sekä tekstiilityö että tekninen työ asettaisivat uudet yhteiset tavoitteet ja sisällöt, jotka eivät olisi sidoksissa nykyisellä tavalla tekstiilityöhön tai tekniseen työhön. Tällöin käytettävät tekniikat, materiaalit yms. jäisivät kokonaan menetelmän asemaan. Sukupuoliroolittomasti oppilaat voisivat valita samoihin tavoitteisiin pyrkivän, mutta eri materiaaleja tai tekniikoita sisältävän käsityön, tai käsityön, jossa yhdistetään projektityöskentelynä molempien lajien sisältöjä ja tekniikoita toisiinsa. Aineen opettamisen kannalta tämä merkitsisi täysin erilaisista lähtökohdista tapahtuvan opetuksen suunnittelua yhdessä toisen käsityölajin edustajan kanssa. Tavallaan olisi kysymys uudenlaisen oppiaineen luomisesta.

Pöllänen, S. Yhteinen käsityö sukupuolten tasa-arvon näkökulmasta tarkasteltuna. SOKL Juhlakirja 2002.

TASA-ARVOKESKUSTELU JATKUU

Teknologian opetus on erityisen tarpeellista koko ikäluokalle. On silti kriittisesti tarkasteltava sitä, missä määrin tyttöjen omia taipumuksia ja kiinnostuksen kohteita kunnioitetaan käsityöhön liittyvissä valinnoissa. Edelleen ongelmana on, että käsityön oppiaineen rakenteelliset muutokset koskettavat erityisesti poikia. Sellaiset maaseudun ja Oulun alueen pojat, joiden vahvuusalueita eivät ole lukeminen, kirjoittaminen ja itseilmaisu, ovat menettämässä senkaltaisen käsityön oppiaineen, jonka he kokevat hyödylliseksi ja kiinnostavaksi ja jonka omaleimaisena piirteenä on ollut yksilön valinnan mahdollisuuksien kunnioittamisen ja valinnan vapauten perustuva sisällöllisesti painotettu opetus.

Vartenotettava vaihtoehto voisi myös olla Pohjois-Amerikassa ja Islannissa käytetty järjestelmä, missä tekstiilityö ja kotitalous muodostavat oman kokonaisuuden (home economics) ja niin ikään teknologiakasvatus koko ikäluokalle tarkoitetun oman oppiaineen.

Yksi tapa voisi olla tasa-arvon näkeminen myös toisesta eli yksilön tasa-arvon näkökulmasta ja esittää oikeutettu kysymys: Onko tasa-arvon toteutuminen todellisempaa siinä tapauksessa, että kaikki saavat valita taipumustensa ja kiinnostuksensa perusteella mieleisensä käsityön oppisisällön? Edelleen, jos tuntimäärät eivät riitä sekä teknisen työn että tekstiilityön kaikkien oleellisten sisältöjen opettamiseen, niin kumpi on peruskoulun oppilaiden tulevaisuuden kannalta hyödyllisempää - opettaa kaikille tytöille ja pojille teknologiaa vai kaikille tekstiilityötä?

Hilmola, A. & Autio, O. 2017. Käsityö ja asenteet – oppiaineen tulevaisuus. Ainedidaktikka 1(1).

PERUSOPETUS 2020

yleiset valtakunnalliset tavoitteet ja tuntijako

Yhteiskunnassa tarvittavat taidolliset tavoitteet, kansalaisen taidot, jäsennetään viideksi taitoryhmäksi: Ajattelun taidot, Työskentelyn ja vuorovaikutuksen taidot, **Käden ja ilmaisun taidot**, Osallistumisen ja vaikuttamisen taidot sekä Itsetuntemuksen ja vastuullisuuden taidot.

Perusopetuksen oppimäärään kuuluvat yhteiset ja valinnaiset opinnot määritellään oppiainekokonaisuuksina ja näihin kuuluvina oppiaineina. Kullakin oppiainekokonaisuudella on omat erityiset ja oppiaineita yhdistävät tavoitteet ja sisällöt sekä ao. tiedonalalle ominaiset menetelmät. Oppiainekokonaisuuksia on esityksen mukaan kuusi: Kieli ja vuorovaikutus, Matematiikka, Ympäristö, luonnontieto ja teknologia, Yksilö, yritys ja yhteiskunta, **Taide ja käsityö** sekä Terveys ja toimintakyky.

PERUSOPETUS 2020

yleiset valtakunnalliset tavoitteet ja tuntijako

Valinnaisuuden tasa-arvoista ja yhdenvertaista toteutumista vahvistetaan.

Valinnaisuutta lisätään merkittävästi vuosiluokille 3-9. Lisäämisen tarkoituksena on antaa oppilaalle ja opetuksen järjestäjälle nykyistä enemmän mahdollisuuksia erilaisiin vaihtoehtoihin ja joustaviin ratkaisuihin sekä lisätä opiskelumotivaatiota. Valinnaiset opinnot kuuluvat oppilaalle pakolliseen vähimmäistuntimäärään. Vuosiluokille 3-6 ehdotetaan 13 vuosiviikkotuntia ja luokille 7-9 yhteensä 21 vuosiviikkotuntia (joista vähintään 6 taiteen ja käsityön oppiaineisiin) valinnaisia opintoja. Valinnaiset opinnot sijoitetaan eri oppiainekokonaisuuksiin.

TODENNÄKÖINEN KOULUKÄSITYÖN TULEVAISUUS

Paajanen, R. & Rastas, J. 2010. Koulukäsityö 2040 - Asiantuntijoiden näkemyksiä koulukäsityön tulevaisuuden opetuksen perustekijöistä

Opetussuunnitelma	Keskusjohtoisuus lisääntyy opetuksen yhtenäistämisen vuoksi, mutta samalla lisätään sisältöjä ja valinnaisuutta
	Opetussuunnitelma painottaa oppilasta
Sisältö	Teknologiakasvatus lisääntyy osana käsityötä maltillisesti esim. opetustyylinä tai sisältönä
	Tekninen työ ja tekstiilityö säilyvät. Eivät integroidu, mutta säilyvät oppisisältöinä yhteisen käsityön alla
Metodi	Tieto- ja viestintäteknologian käyttö opetuksessa lisääntyy maltillisesti, mutta sen käyttö vähentää jonkin verran itse tekemistä
	Metodeissa ei tapahdu suuria muutoksia, vanhojen metodien rinnalle tulee uusia
Konteksti	Käsityön tiloissa tulee olemaan suunnitteluun tarkoitettu oma tila
	Työvälineet eivät muutu, mutta tietotekniikka lisääntyy huomattavasti
Opettaja	Opettajankoulutuksessa aineenhallinnan taidot ovat keskeisessä asemassa
	Opettajan työnkuva ei juuri muutu, painopiste siirtyy hieman toiminnan ohjaamiseen
Oppilas	Oppilaan tekniset taidot ovat keskeisiä, mutta toimintataitojen merkitys korostuu
	Sukupuolittuneet käsityötä koskevat käsitykset vähenevät